

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande

Stockholm 2017-11-01

En effektivare flytträtt av försäkringssparande (Fi2017/03188/FPM)

Sammanfattande kommentarer

Svensk Försäkring ser positivt på flytträtt med skäliga villkor. En flytt måste vara rättssäker för alla inblandade, vilket inbegriper att varken de kunder som väljer att flytta eller de som stannar kvar ska missgynnas. I den delen är det centralt hur flyttavgifter regleras. Kunderna måste även vara så väl informerade att de kan göra välgrundade val om att flytta eller stanna kvar. Svensk Försäkrings branschrekommendation om information i samband med flytt av pensionsförsäkrings värde har just detta syfte, och det är därför positivt att promemorian tydligt framhåller rekommendationen.

Svensk Försäkring stödjer givetvis ansatsen att flyttavgifter ska vara skäliga och transparenta. Det måste även finnas en tillräcklig flexibilitet så att olika verksamhetsformer för försäkring, inklusive produktutformning och modeller för överskotts- hantering, kan beaktas fullt ut. Variationerna mellan försäkringsföretagen i dessa avseenden påverkar också företagens möjligheter att anpassa sig till nya krav i lagstiftningen, bland annat när det gäller en tidsbegränsning för uttag av kvarstående anskaffningskostnader. För att kvarvarande försäkringstagare inte ska drabbas av kostnader ser vi därför behov av klargöranden om hur avgiftsförslagen förhåller sig till tillämpningen av kontributionsprincipen och villkoren i gällande försäkringsavtal.

Svensk Försäkring avstyrker en retroaktiv tillämpning av de föreslagna reglerna för kvarstående anskaffningskostnader. Med tanke på de osäkra konsekvenserna av ett ingrepp i rådande avtalsförhållanden anser vi att en så ovanlig åtgärd som en retroaktiv tillämpning av regleringen av legala skäl måste vara utesluten.

Svensk Försäkring förordar att tillämpningen av en ny avgiftsreglering i nuläget begränsas till flytt av pensionsförsäkrings värde. Som förslagen är utformade träffar de även återköp, men den frågan och konsekvenserna av förslagen utreds inte i promemorian. Med tanke på att konsekvenserna för framför allt återköp av kapitalförsäkringar kan bli omfattande är det därför enligt vår mening nödvändigt med ytterligare utredning i den delen innan ändringar kan komma ifråga.

Svensk Försäkring instämmer i promemorians bedömning att inga lagstiftningsåtgärder krävs ifråga om handläggningstider för flytt eftersom även den frågan hanteras i vår branschrekommendation.

Svensk Försäkring välkomnar att Finansdepartementet föreslår ändringar i den skatterättsliga flyttregeln för att bl.a. underlätta sammanslagningar av försäkringar. Vi beklagar dock att departementet avstått från förslag om att möjliggöra delflytt. Vidare anser vi att frågan om eventuella hinder i civilrätten när det gäller flytt av företagsägd försäkring behöver utredas ytterligare, eftersom ändringen av den skatterättsliga flyttregeln sannolikt endast i begränsad omfattning kommer att underlätta flyttar när det gäller individuell tjänstepensionsförsäkring.

Svensk Försäkring konstaterar även att förslagen i praktiken visar på en möjlighet att genom flytt "pausa" utbetalningar från en pensionsförsäkring. Vi vill därför återigen resa frågan om att införa en *generell* möjlighet till utbetalningspaus under de första fem åren, eftersom det i vissa situationer kan vara ett bättre alternativ än en flytt.

Tydligare avgifter vid återköp och flytt

Förslaget bör i nuläget begränsas till flytt av pensionsförsäkringar

Svensk Försäkring noterar att promemorians förslag innebär att inte bara överföring (nedan flytt) av pensionsförsäkringars värde fångas av den nya regleringen utan även återköp enligt 58 kap. 18 § första och andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229 – IL) av sådana försäkringar samt återköp av kapitalförsäkringar. Detta kommenteras dock inte i promemorian. Dessutom behandlar konsekvensbeskrivningen enbart effekter vid flytt av pensionsförsäkringars värde.

Ett tillämpningsområde som även inkluderar återköp och då framför allt återköp av kapitalförsäkringar innebär att konsekvenserna av ändringarna kan bli avsevärt mer omfattande om än om tillämpningen begränsas till flytt av pensionsförsäkringars värde.

Svensk Försäkring menar därför att en tillämpning av regleringen även på återköp – om detta varit avsikten – kräver ytterligare utredning innan någon ändring kan komma ifråga. I avvaktan på sådan nödvändig utredning föreslår vi därför att den nya regleringen begränsas till att enbart omfatta flytt av pensionsförsäkringars värde.

När det gäller särskilt kapitalförsäkringar vill Svensk Försäkring i sammanhanget även lyfta fram den sparformen som ett viktigt komplement till den allmänna pensionen, inte minst för dem som inte har rätt till tjänstepension via sin anställning. När avdragsrätten för pensionsförsäkringar avskaffades hänvisade regeringen som bekant till bl.a. kapitalförsäkring som ett alternativ för privat pensionssparande.

Kapitalförsäkring är idag det enda alternativ som står till buds för en privatperson som vill pensionsspara långsiktigt med möjlighet till kompletterande försäkringskydd och med periodiska utbetalningar. Det krävs därför särskilda överväganden

för att ny reglering inte ska riskera att motverka långsiktigheten i den typen av sparande. I sammanhanget kan det även övervägas huruvida det borde införas en möjlighet att frivilligt binda ett försäkringssparande för en viss tid.¹

Vilka typer av kostnader avses?

Allmänt

Med anledning av vår inställning när det gäller tillämpningsområdet för de föreslagna reglerna fokuserar kommentarerna nedan på flytt av pensionsförsäkrings värde. Men kommentarerna är naturligtvis i stor utsträckning även relevanta för återköp.

Svensk Försäkring ser positivt på flytträtt med skäliga villkor. Men en flytt måste vara rättssäker för alla inblandade, vilket inbegriper att varken de kunder som väljer att flytta eller de som stannar kvar ska missgynnas. I den delen är det centralt hur flyttavgifter regleras.

Vi stödjer därför givetvis promemorians ansats att flyttavgifter ska vara skäliga och transparenta. Kunderna måste även vara så väl informerade att de kan göra välgrundade val om att flytta eller stanna kvar. Svensk Försäkrings branschrekommendation om information i samband med flytt av pensionsförsäkrings värde (nedan "rekommendationen") har just detta syfte, och det är därför positivt att promemorian tydligt framhåller rekommendationen.

Samtidigt är det viktigt att undvika tolkningssvårigheter när det gäller gränsdragningen mellan olika typer av kostnader. Det måste även finnas en tillräcklig flexibilitet i regleringen så att olika verksamhetsformer för försäkring, inklusive produktutformning och olika modeller för överskottshantering, kan beaktas fullt ut och risken för likriktning av försäkringsprodukter undviks. Variationerna mellan försäkringsföretagen i dessa avseenden påverkar givetvis också företagens möjligheter att anpassa sig till nya krav i lagstiftningen.

Svensk Försäkring vill även erinra om gränsdragningen mellan *flyttavgift* och *flyttvärde*. Ett försäkringsföretag måste även fortsättningsvis kunna justera ned värdet på det kapital som får flyttas när en försäkringstagare² väljer att bryta försäkringsavtalet i förtid. För att den som flyttar inte ska få med sig mer kapital än vad man är berättigad till behöver företaget således kunna göra bl.a. marknadsvärdes- och solvensjusteringar samt övriga justeringar som krävs för att åstadkomma en rättvis fördelning av överskott, jfr andra stycket, första punkten i 11 kap. 18 §, 12 kap. 69 § och 13 kap. 23 § försäkringsrörelselagen (2010:2043 – FRL).

En sådan nödvändig värdejustering får inte blandas samman med flyttavgifterna. Promemorian ger visserligen inte uttryck för en sådan sammanblandning, men eftersom vi har noterat att värdejusteringar ofta misstas för att vara en del av flyttavgiften efterfrågar vi tydliga uttalanden i kommande förarbeten att sådana

¹ Jfr förslaget till en s.k. pan-europeisk pensionsprodukt (PEPP) som för tillfället förhandlas inom EU, förslag till Europaparlamentets och rådets förordning, COM(2017) 343 final.

² Eller i förekommande fall en försäkrad som får disponera över flytträtten, jfr våra resonemang nedan kring att begreppet försäkringstagare föreslås strykas ur 58 kap. 18 § IL.

justeringar inte är avsedda att påverkas av förslagen. Dessutom måste såväl flyttavgifter som nödvändiga justeringar av värdet kunna göras schablonmässigt, bl.a. för att försäkringstagare (och i förekommande fall de försäkrade) ska kunna få transparent information om detta i förväg.

Särskilt om direkta och indirekta kostnader

Svensk Försäkring menar att det utifrån resonemangen i promemorian är oklart var gränsen går mellan "direkta" och "indirekta" kostnader. Gränsdragningen mellan "direkt" och "indirekt" kostnad får inte riskera att bli så snäv att försäkringsföretaget inte får täckning för vad som i praktiken är administrativa kostnader som inte hade uppstått om kunden i stället hade valt att fullfölja försäkringsavtalet. En alltför snäv gränsdragning skulle kunna medföra att de kvarvarande försäkringstagarna belastas av kostnader för andra försäkringstagares flyttar, antingen genom ett högre avgiftsuttag eller genom en minskning av överskottet. Detta uppmärksammas visserligen i promemorian, men anses där vara en rimlig konsekvens.

Svensk Försäkring anser dock att en ordning där delar av de kostnader som belastar en försäkring vältras över från den som väljer att bryta avtalet i förtid till kvarvarande försäkringstagare riskerar att strida både mot lag och ingångna försäkringsavtal. Vi vill i detta sammanhang särskilt peka på den kontributionsprincip som gäller för hantering av överskott i försäkringsföretag, se första stycket samt andra stycket första punkten i 11 kap. 18 §, 12 kap. 69 § och 13 kap. 23 § FRL. Även om den efterföljande punkten om flyttavgifter nu föreslås flyttas ur angivna lagrum måste det enligt vår mening ses som uteslutet att kontributionsprincipen inte längre ska få beaktas vid avgiftssättningen. Det skulle strida mot både grundläggande försäkringstekniska principer och uttryckliga lagkrav och dessutom innebära att försäkringsföretagen riskerar att inte kunna uppfylla de principer för avgiftssättningen som framgår av ingångna försäkringsavtal.

Vi menar därför att det tydligt måste framgå av förarbetena att Finansinspektionen i sina kommande föreskrifter behöver lämna utrymme för en flexibilitet som medger att nämnda principer för avgiftssättningen även fortsättningsvis kan beaktas fullt ut. Rent lagtekniskt kan förslagsvis ordet "direkta" strykas ur både punkten om direkta kostnader i den föreslagna 4 kap. 17 c § FRL och ur bemyndigandet till Finansinspektionen i 4 kap. 18 § FRL, eftersom det kan ifrågasättas om inte det ordet riskerar att skapa oklarheter i det avseendet.

Särskilt om kvarstående anskaffningskostnader

Det är inte heller tydligt vad som i promemorian avses med "kvarstående anskaffningskostnader". Av resonemangen i promemorian får man intryck av att anskaffningskostnaderna är begränsade till olika typer av försäljningsersättningar (provisioner). Så behöver dock inte vara fallet. När en försäkringstagare genom en flytt bryter ett försäkringsavtal i förtid kan det kvarstå andra kostnader såsom för exempelvis uppläggning och registrering av försäkringen, riskbedömning, eventuell hälsoundersökning och andra kostnader som är hänförliga till när försäkringsavtalet ingicks. Sådana kostnader kan i själva verket utgöra en stor del av de totala anskaffningskostnaderna för försäkringen.

Om försäkringsföretaget inte kan få full täckning för de kostnader som tecknandet av försäkringen medfört kommer kvarvarande försäkringstagare att belastas av dessa kostnader. Då uppstår samma problematik i förhållande till kontributionsprincipen och principer för avgiftssättningen i ingångna försäkringsavtal som har beskrivits ovan. Svensk Försäkring utgår därför från att även sådana kostnader får täckas såsom kvarstående anskaffningskostnader. Detta måste i vart fall tydliggöras i förarbetena.

En problematisk fråga när det gäller utformningen av den föreslagna lagtexten i denna del är den koppling som görs till den individuella försäkringen ("direkt hänförliga till den aktuella försäkringen"). Som både den formuleringen och motiven i promemorian får förstås avses försäkringsföretaget i varje enskilt fall behöva göra en individuell bedömning för just den försäkring vars värde ska flyttas. Men en sådan tolkning skulle kunna få märkliga konsekvenser.

En sådan "individualiserad" avgift skulle nämligen riskera att skilja sig från den avgift som kunden redan informerats om via faktablad, årsbesked och flyttblad. Vi har svårt att tro att detta varit avsikten och kan inte i övrigt se något skäl till varför man i detta fall skulle göra en annan bedömning än för övriga avgifter. Tvärtom riskerar förslaget i denna del att leda till förvirring för kunden och orimliga administrativa bördor för företaget.

Enligt Svensk Försäkrings mening måste därför rimligen även avgifter för kvarstående anskaffningskostnader få tas ut enligt en relevant schablon. I enlighet med detta föreslår vi att orden "som är direkt hänförliga till den återköpta eller överförda försäkringen" stryks ur lagtexten.

Svensk Försäkring kan i och för sig tillstyrka en tidsbegränsning för hur länge kvarstående anskaffningskostnader får tas ut vid en flytt (jfr dock våra resonemang ovan om vad sådana kostnader ska kunna omfatta). Men den föreslagna tidsbegränsningen om fem år riskerar att bli för kort. Om ett försäkringsföretag som en följd av att försäkringsavtalet bryts i förtid inte kan få täckning för anskaffningskostnaderna kommer kvarvarande försäkringstagare att drabbas. Hur försäkringsföretagen påverkas av en tidsbegränsning beror givetvis även på verksamhetsform, nuvarande produktutformning och modeller för överskottshantering.

Särskilt med tanke på de osäkra konsekvenserna av en tidsbegränsning menar vi därför att försiktighet är påkallad, jfr även vad vi skriver nedan i konsekvensavsnittet. Vi noterar i sammanhanget att den enda utredning som promemorians förslag till en tidsbegränsning baseras på är Konkurrensverkets rapport, och förslaget avviker dessutom i inskränkande riktning från den rapporten.

Svensk Försäkring föreslår därför att tidsbegränsningen av försiktighetsskäl i nuläget i stället bestäms till 10 år. I sammanhanget vill vi dock också påtala att det i ljuset av försäkringsföretagens skilda verksamhetsförutsättningar och produktutbud råder delvis delade meningar i vår medlemskrets kring tidsbegränsningens längd. Frågan tas lämpligen upp igen inom ramen för den kommande heltäckande utvärdering av flytträtten som förutskickas på s. 31 i promemorian.

Tillämpningsområde, ikraftträdande- och övergångsregler

Tillämpningsområde

När det gäller eventuell tillämpning av den nya regleringen på återköp hänvisar vi till vad vi sagt inledningsvis om tillämpningsområdet.

Ikraftträdande

I promemorian föreslås att den nya regleringen ska träda ikraft den 1 juli 2018. Svensk Försäkring ser inte detta som realistiskt om försäkringsföretagen skulle behöva göra de ingrepp i rådande produkt-, avgifts- och informationsmodeller som förslagen i dess nuvarande utformning innebär. Det måste också ges utrymme för föreskriftsarbetet hos Finansinspektionen.

Även med de justeringar som Svensk Försäkring föreslår behöver företagen rimlig tid att anpassa sina produkter, avgiftsstrukturer och it-system. Som bekant är även andra stora regelförändringar på gång som kräver anpassningar, exempelvis den nya regleringen av försäkringsdistribution.

Under förutsättning att den fortsatta lagstiftningsprocessen ger tillräckligt gott utrymme för föreskriftsarbetet och anpassningstid därefter för försäkringsföretagen föreslår Svensk Försäkring därför att ändringarna träder ikraft tidigast den 1 juli 2019.

Övergångsregler

Svensk Försäkring avstyrker förslaget om retroaktiv tillämpning av regleringen för kvarstående anskaffningskostnader. Även om det inte finns något allmänt förbud mot retroaktiv lagstiftning på förmögenhetsrättens område har det i många sammanhang tydligt uttalats att försiktighet är påkallad och att sådan lagstiftning som huvudregel bör undvikas om inte tungt vägande skäl motiverar avsteg från den grundsatsen (se SOU 1975: 75 s. 158 f. och KU 1974: 60, jfr även prop. 2003/04: 5 s. 31 ff.).

Svensk Försäkring ser inte att det i promemorian framförs några sådana tungt vägande skäl som motiverar ett ingrepp i redan gällande avtalsförhållanden. Vi vill återigen påminna om den koppling till kontributionsprincipen och principerna för avgiftssättningen i gällande försäkringsavtal som vi har beskrivit ovan, liksom den särskilda försiktighet som vi anser behöver iaktas ifråga om en tidsbegränsning för hur länge kvarstående anskaffningskostnader får tas ut. Om förutsättningarna för redan gällande avtal ändras i efterhand riskerar kvarvarande försäkringstagare att drabbas av kostnader. Ingreppet skulle dessutom bli ännu större om även återköp ska omfattas av den nya regleringen, och i den delen kan vi dessutom konstatera att promemorian inte innehåller någon särskild utredning. Mot denna bakgrund anser vi att en retroaktiv tillämpning av regleringen av legala skäl måste vara utesluten.

Slutligen har vi en rent lagteknisk kommentar. I nämnda punkten 2 i ikraftträdandebestämmelserna avseende retroaktiv tillämpning fastställs tillämpningsområdet till försäkringar som ingåtts efter den 30 juni 2007 och inte förnyats efter ikraftträdandet (vår kursivering). Vi har svårt att se vad för slags förnyelse som kan komma ifråga här, jfr 11 kap. 3 och 4 §§ försäkringsavtalslagen (2005:104 – FAL).

Flyttavgifter för de framtida tjänstepensionsföretagen

Tjänstepensionsföretagsutredningen föreslog i sitt slutbetänkande (SOU 2014:57) att flytträtt ska införas även mellan tjänstepensionsföretag och mellan tjänstepensionsföretag och försäkringsföretag, vilket Svensk Försäkring tillstyrkte i remissvaret på det betänkandet. Svensk Försäkring utgår givetvis från att Finansdepartementet i sin pågående beredning av den framtida tjänstepensionsregleringen i den delen även tar hänsyn till vad som framkommer i det nu aktuella lagstiftningsärendet.

Handläggningstid för flytt

Svensk Försäkring tillstyrker bedömningen i promemorian att inga ytterligare lagstiftningsåtgärder krävs i denna del. Som anges behandlas frågan om handläggningstid och åtgärder mot flytthinder i Svensk Försäkrings rekommendation.

Den skatterättsliga flyttregeln

Särskilt om flytt till befintlig försäkring

Svensk Försäkring välkomnar och tillstyrker förslaget om en möjlighet att flytta till en befintlig försäkring – detta är en ändring som vi länge har efterfrågat. Genom en möjlighet att flytta ihop försäkringar utan att behöva teckna en ny försäkring kan försäkringstagaren (eller i förekommande fall den försäkrade) både skaffa sig en bättre överblick över sitt sparande och vid behov flytta sparandet till den försäkring som är bäst anpassad till den personens livssituation.

Vi instämmer även i promemorians bedömning att utbetalning inte får ha påbörjats från den mottagande försäkringen. I de fall där flytten sker från en försäkring som är under utbetalning innebär detta således att en ny utbetalningsperiod om minst fem år kommer att behöva löpa för den mottagande försäkringen. Jfr här även vårt förslag nedan om en *generell* möjlighet till utbetalningspaus.

Även delflytt bör tillåtas

Svensk Försäkring välkomnar förtydligandena i promemorian om att en delning av en försäkring inom ramen för ett befintligt försäkringsavtal inte är att se som en flytt, oavsett om det av systemtekniska skäl krävs att försäkringskapitalet delas upp på flera försäkringsnummer.

Vi beklagar dock att promemorian inte föreslår någon möjlighet till delflytt. Tjänstepensionsbeskattningsutredningen lämnade ett sådant förslag (SOU 2015:68), vilket Svensk Försäkring tillstyrkte.

En möjlighet till en delflytt kan, av samma skäl som en flytt till en befintlig försäkring, främja försäkringstagarens (eller i förekommande fall den försäkrades) möjligheter att exempelvis ändra riskprofilen på sitt försäkringssparande eller fördela kapitalet över olika utbetalningsperioder utifrån ändrade preferenser, utan att behöva avsluta hela den befintliga försäkringen. En möjlighet till delflytt kan dessutom främja en mer flexibel övergång från arbete till pension och därmed bidra

till att uppfylla det allmänna samhällsliga önskemålet om en förlängning av befolkningens förvärsaktiva period.

Svensk Försäkring instämmer inte i promemorians bedömning att en sådan ändring skulle försvåra skattekontrollen och avsevärt öka risken för skatteundandragande. Risken för ett skatteundandragande torde vara mycket begränsad, eftersom även den mottagande försäkringen måste vara en pensionsförsäkring och Skatteverkets kontrollbehov borde kunna tillgodoses genom att det införs en skyldighet att lämna kontrolluppgift även vid en delflytt.

Sammanfattningsvis anser Svensk Försäkring därför att frågan om en möjlighet till delflytt bör övervägas på nytt.

Om att begreppet försäkringstagare tas bort

Allmänt

Svensk Försäkring tillstyrker i och för sig promemorians förslag att ta bort begreppet försäkringstagare ur 58 kap. 18 § IL och instämmer givetvis i bevekelsegrunderna bakom förslaget. Det framförde vi redan i vårt remissvar på Tjänstepensionsbeskattningstutredningens betänkande, där det fanns ett förslag som syftade till samma resultat även om det var delvis annorlunda utformat.

Som vi också påpekade i nämnda remissvar vill vi dock återigen erinra om att den föreslagna ändringen av den skatterättsliga flyttregeln inte automatiskt innebär någon rätt till partssubstitution och därför inte löser de tillämpningsproblem som beskrivs i promemorian. Därför vill vi gärna beskriva denna frågeställning närmare. Vi vill i sammanhanget också tydligt understryka att försäkringsföretaget i dessa situationer har att beakta både försäkringstagarens och den försäkrades intressen.

Vem har rätt att flytta en företagsägd försäkring?

Som bekant är det försäkringstagaren som är ägare till en försäkring, och som därmed har rätten att företa de olika dispositioner avseende försäkringen som försäkringsavtalet medger. Den försäkrade, dvs. den på vars liv, ålder eller hälsa försäkringen är tecknad, har som utgångspunkt ingen sådan självständig dispositionsrätt.

Civilrättsligt är det alltså enbart försäkringstagaren – i det här fallet arbetsgivaren – som kan begära en flytt av en företagsägd försäkrings värde. Detta framgår dessutom uttryckligen av 11 kap. 5 § FAL. Den försäkrade – arbetstagaren – måste visserligen samtycka till flytten men kan inte själv begära en flytt utan stöd av fullmakt, avtal eller någon annan typ av medgivande från försäkringstagaren. Om ett sådant medgivande finns får arbetstagaren rätten att begära en flytt, men det sker då för arbetsgivarens räkning och det är fortfarande arbetsgivaren som måste teckna den nya försäkringen.

Blotta bytet av arbetsgivare, att försäkringen lagts i fribrev eller andra situationer såsom arbetsgivarens dödsfall eller konkurs innebär därför inte att äganderätten till försäkringen, och därmed dispositionsrätten över en flytt, automatiskt övergår till den försäkrade. Detta skulle riskera att strida både mot det fortfarande gällande försäkringsavtalet och reglerna om överlåtelse i 58 kap. 17 § IL. Att den försäkrade

då plötsligt skulle anses vara ägare till försäkringen skulle dessutom leda till konsekvenser för den försäkrade vid bodelning eller utmätning, eftersom försäkringen nu skulle komma att ingå i en sådan förrättning. Om en överlåtelse inte har skett är det som nämnts dessutom den tidigare försäkringstagaren – arbetsgivaren – som vid en flytt måste teckna även den nya försäkringen.

Såvitt gäller kollektivavtalade försäkringar torde problemet i och för sig oftast kunna lösas inom de ramar som anges i kollektivavtalet, inklusive att exempelvis ett byte av arbetsgivare då skulle kunna ses som en "informell" överlåtelse till den nya arbetsgivaren. Så länge som försäkringsavtalsinnehållet i denna del styrs av ett övergripande kollektivavtal borde därmed frågan om vilken part som förfogar över flytträtten och vem som formellt ska teckna det nya försäkringsavtalet mer sällan orsaka tillämpningsproblem för försäkringsföretagen.

För individuell tjänstepensionsförsäkring finns däremot ofta inte några sådana övergripande kopplingar mellan arbetsgivarna eller andra centrala avtalsrättsliga bestämmelser som påverkar försäkringsavtalet när det gäller frågan om rätten att förfoga över flytträtten eller vem som ska teckna den nya försäkringen.

Sammantaget vill Svensk Försäkring därför påtala att civilrätten kan ställa upp hinder mot flytt när det gäller företagsägd försäkring, oavsett den ändring som nu görs i den skatterättsliga flyttregeln, och kanske främst när det gäller individuell tjänstepensionsförsäkring.

Samtidigt inser vi att denna mycket komplexa fråga kan vara svår att hantera inom ramen för det aktuella lagstiftningsärendet. Det behöver dock tydligt slås fast i förarbetena att försäkringsföretagen, även efter den föreslagna ändringen i IL, fortfarande måste göra en fristående civilrättslig bedömning av om en person har rätt att förfoga över flytträtten. Därefter är vårt förslag att frågan utreds närmare inom ramen för den utvärdering av flytträtten som enligt promemorian ska göras framöver. Vi bistår givetvis gärna i en sådan utredning.

Möjliggör utbetalningspaus även utan flytt

Den redan idag gällande möjligheten att flytta en försäkring under utbetalning, vilken nu även förtydligas i lagtexten, innebär i praktiken en möjlighet till ett uppehåll i påbörjade utbetalningar från en pensionsförsäkring. Detta är en följd av att utbetalning inte får ha påbörjats från den mottagande försäkringen.

Här finns en tydlig anknytning till Tjänstepensionsbeskattningsutredningens förslag till förändringar av 58 kap. 11 § IL för att *generellt* möjliggöra uppehåll i utbetalningarna från en pensionsförsäkring. Svensk Försäkring tillstyrkte det förslaget och anförde att en möjlighet att göra uppehåll i utbetalningarna eller att förlänga dem passar bättre in i ett modernt arbetsliv där livet inte längre är lika tydligt uppdelat mellan arbetsliv och pensionärsliv och det kan finnas skäl att anpassa sin situation efter ändrade livsomständigheter.

Vi vidhåller nyttan av en sådan förändring. Enligt vår mening vore det dessutom märkligt att inte tillåta ett uppehåll av utbetalningarna från en befintlig försäkring när det går att åstadkomma en sådan lösning via flytt. En flytt kanske inte heller alltid framstår som den bästa lösningen för individen och skulle kunna leda till

onödiga kostnader om det egentliga syftet med flytten bara är att pausa utbetalningarna.

Svensk Försäkring anser därför att det finns mycket goda skäl att inom ramen för förevarande ärende även överväga Tjänstepensionsbeskattningsutredningens förslag i den delen.

Ikraftträdande

Svensk Försäkring har inga invändningar mot det föreslagna datumet för ikraftträdande.

Utökad kontrolluppgiftsskyldighet

När det gäller ändringen i 22 kap. 9 § andra stycket skatteförfarandelagen (2011:1244 – SFL) har Svensk Försäkring en kommentar kring innebörden av att skyldigheten att lämna kontrolluppgift för juridiska personer föreslås strykas. Just den ändringen kommenteras inte närmare i promemorian, men vi antar att den föranleds av att skyldigheten att lämna nödvändiga identifikationsuppgifter för försäkringstagaren föreslås utgå ur den skatterättsliga flyttregeln.

Ett tänkbart problem är dock att en inskränkning av kontrolluppgiftsskyldigheten till fysiska personer möjligen skulle kunna tolkas som att skyldigheten endast skulle omfatta privata pensionsförsäkringar. Det utgår vi från inte har varit avsikten.

Som vi tolkar saken tog den tidigare skrivningen sikte på försäkringstagaren medan inskränkningen till fysiska personer syftar till att bestämmelsen numera ska avse den försäkrade, som ju alltid är en fysisk person.

Frågan är då om det inte vore tydligare att i stället för *fysiska personer* skriva *den försäkrade*. Svensk Försäkring överlämnar den frågan till lagstiftaren att överväga.

I övrigt välkomnar Svensk Försäkring att tidsfristen i 24 kap. 2 § SFL för att lämna kontrolluppgifter förlängs till 30 dagar. Vi har inga särskilda synpunkter på övriga förslag i den här delen.

Ytterligare om konsekvenser

Svensk Försäkring har ovan delvis redan berört tänkbara konsekvenser av promemorians förslag. Men sammanfattningsvis vill vi understryka följande.

Särskilt om avgiftsförslaget

Förslagen påverkar försäkringsföretagen i olika grad beroende på verksamhetsform, nuvarande produktutformning och modeller för överskottshantering. Sådana faktorer påverkar i sin tur i vilken mån kvarvarande försäkringstagare riskerar att belastas av kostnader för andra försäkringstagares flyttar, antingen genom ett högre avgiftsuttag eller en minskning av överskottet. För befintliga försäkringar kan förslagen dessutom innebära att förutsättningarna för tidigare använda antaganden i avgiftsättningen ändras.

Vad vi saknar i konsekvensbeskrivningen är därför en tydligare utredning av effekterna på olika typer av försäkringsföretag beträffande tillämpningen av kontributionsprincipen, principer för avgiftssättningen i ingångna försäkringsavtal samt övriga tillämpliga antaganden för försäkringar av olika slag. Detta gäller särskilt om regleringen delvis ska tillämpas retroaktivt och i ännu högre grad om den dessutom ska omfatta återköp.

I promemorian sägs att det saknas tillgänglig statistik över vilka avtal som gäller för de olika konsumenterna, vilket innebär att det inte går att uppskatta effekten av förslagen i dessa delar. Svensk Försäkring instämmer i att det är svårt att närmare kvantifiera effekten av ändringarna. Därmed står det enligt vår mening klart att det finns en osäkerhet beträffande de närmare konsekvenserna av förslagen som inte får underskattas.

Försäkringsföretagens skyldighet att beakta kontributionsprincipen och principerna för avgiftssättningen i försäkringsavtalen kan också påverka produktutformningen i framtiden, bl.a. genom kortare avtalstider och en minskning av försäkringsinslaget i sparandet när det gäller exempelvis olika typer av garantier. Försäkringsföretagens möjligheter till långsiktiga placeringar skulle då kunna påverkas och därmed även möjligheterna till god avkastning. Med tanke på det ökande behovet av långsiktigt pensionssparande för att säkra tillräckliga pensionsnivåer i framtiden vore detta en olycklig utveckling.

Nya produkter och eventuella förändringar i befintliga produkter påverkar även försäkringsföretagens kostnader för t.ex. it-system. En anknuten fråga är hur den föreslagna eventuella "individualiseringen" av kvarstående anskaffningskostnader ska hanteras i praktiken. Vi har ovan pekat på olika problem i det avseendet, och om de inte kan lösas på ett tillfredsställande sätt ifrågasätter vi promemorians slutsats att individualisering inte skulle utgöra något problem. Tvärtom kan den leda till kostnadsökningar. Samma sak kan anföras ifråga om en eventuell separation mellan "direkta" och "indirekta" kostnader.

En ytterligare aspekt vi vill lyfta är att konsekvensanalysen inte nämner något om den påverkan en reglering av avgiftsnivån kan få på kapitalkravet för s.k. annullationsrisk i försäkringsregelverket.³ Om regleringen leder till att försäkringsföretagen inte kan få full täckning för sina kostnader vid en flytt måste företaget binda mer kapital för att täcka annullationsrisken.

Särskilt om skatteförslaget

Svensk Försäkring har i anslutning till förslaget om att ta bort försäkringstagarbegreppet ur 58 kap. 18 § IL pekat på civilrättens betydelse i relation till skatterätten, och kanske framför allt ifråga om individuell tjänstepensionsförsäkring. I promemorian läggs fokus främst på den utökade möjligheten till sammanslagningar av fribrev inom det kollektivavtalade området.

Som vi redan anført ovan kan problemet antas bli mindre inom det kollektivavtalade området, vilket också kan bidra till att möjligheterna att slå

³ Enligt Solvens II.

samma fribrev omsätts i praktiken för sådana försäkringar på det sätt som promemorian antar.

Marknaden för individuell tjänstepension är mindre, men knappast av obetydlig storlek. Försäkringsföretagen måste som vi tidigare har framhållit av hänsyn till både försäkringstagare och försäkrade kunna vara säkra på att flytten inte strider mot IL, FAL eller ingångna försäkringsavtal.

Därför vill Svensk Försäkring framhålla att ändringen av den skatterättsliga flyttregeln sannolikt endast i begränsad omfattning kommer att underlätta flyttar när det gäller individuell tjänstepensionsförsäkring. Av den anledningen har vi också föreslagit att den frågan behandlas inom ramen för den kommande utvärdering av flytträtten som promemorian förutskickar.

I sammanhanget vill Svensk Försäkring även påminna om eventuella komplikationer vid tillämpningen av penningtvättslagstiftningen. I det nya penningtvättsregelverket är pensionsförsäkringar inte längre undantagna, vilket innebär att försäkringsföretagen numera måste göra kundkännedomskontroller av försäkringstagarna. Om försäkringsföretaget av någon anledning inte kan göra en sådan kontroll av en tidigare arbetsgivare riskerar även det att utgöra ett hinder mot flytt.

Svensk Försäkring

Johan Lundström

Charlotta Erikson